

**CONSILIUL SUPERIOR
AL MAGISTRATURII**

**Judecătoria Chișinău
Sediul Buiucani**

MD 2012 Chișinău, str.M.Vitezul, № 2

**ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ**

**Суд Кишинэу
Офис Буюкань**

MD 2012 Кишинэу, ул.М.Витязул, № 2

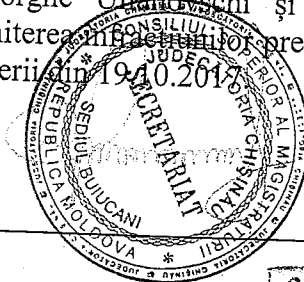
19.10.2017

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28,

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani Vă expediază în adresa Dvs, cererea de sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.243 alin.1) lit.a) CP, art.243 alin.1 lit.c) CP depusă de avocații Gheorghe Ulianovschi și Corina Stratan, apărătorii inculpatului Chiril Lucinschi învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute la art.243 alin.3 lit.b) și art.352/1 alin.1 și 2 CP RM, potrivit încheierii din 19.10.2017

Anexă: Dosar pe 140 file;

Vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău

Dorin DULGHIERU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR. 1389		
20	10	2017

ÎNCHEIERE

/ de ridicare a excepției de neconstituționalitate/

mun. Chișinău

19 octombrie 2017

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Instanța de judecată în componență:

Președintele ședinței, judecător

Grefier

Cu participarea:

Procurorului

Apărătorilor

Inculpatului

Elena Cojocari

Mariana Dubău

Eugeniu Rurac

Corina Stratan, Gheorghe Ulianovschi

Chiril Lucinschi

examinând în ședința de judecată publică cauza penală privind învinuirea lui Lucinschi Chiril, născut la 14.11.1970 în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art. art. 42 alin.(2), 243 alin.(3) lit.b), art.352¹ alin.(1), art.352¹ alin.(2) Cod Penal al Republicii Moldova,

cererea apărătorilor Corina Stratan și Gheorghe Ulianovschi care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale inculpatului Lucinschi Chiril, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 243 alin. 1 lit. a) și lit. c) Cod penal al Republicii Moldova solicitând totodată suspendarea examinării cauzei penale până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării depuse, -

C O N S T A T Ă :

La 01 august 2017 în Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) a parvenit cauza penală privind învinuirea lui Lucinschi Chiril, născut la 14.11.1970 în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin.(2), 243 alin.(3) lit.b) și art.352¹ alin.(1), art.352¹ alin.(2) Cod penal al Republicii Moldova.

Apărătorii Gheorghe Ulianovschi și Corina Stratan care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale inculpatului Lucinschi Chiril, în cadrul ședinței de judecată desfășurate la data de 17 octombrie 2017 au depus o cerere prin care menționează, că consideră neconstituționale prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) și lit. c) CP, din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție. Argumentează aceste afirmații prin faptul, că deoarece dispozițiile art. 243 alin. (1) -(4) CP nu definesc noțiunea de „spălarea banilor” și nici cea de „venituri ilicite”, aceste noțiuni fiind prevăzute în art. 3 a Legii nr. 190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Astfel, lipsește semnul obligatoriu al laturii subiective, vinovăția. Or, sintagma din norma juridică „de către o persoană care știa sau trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite” este legiferată într-o manieră neclară și imprecisă de legiuitor, din motivul că ea nu întrunește condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal, prevăzută de art. 18 CP. O astfel de faptă conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție și încalcă în mod flagrant principiul vinovăției în dreptul penal garantat de art. 6 și art. 51 alin (2) CP, totodată nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art.22 și 23 din Constituție. De asemenea, menționează, că consideră neconstituționale prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP, din motivul, că conținutul contravine prevederilor Convenției Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului, adoptată la Varșovia la 16.05.2005, ratificată prin Legea Republicii Moldova Nr. 165 din 13.07.2007 care prevede că „trebuia să prezume că bunul constituie un produs al infracțiunii”. Or, în opinia sa, instanțele judecătorești prin neaplicarea Convenției încalcă principiul aplicării tratatelor internaționale adică prevederile Legii nr.595 din 24.09.1999 privind tratatele internaționale ale RM. Totodată, indică că judecătorul se află în imposibilitate de a preciza elementele constitutive ale acestei infracțiuni și de a atrage la răspundere penală persoana pentru această infracțiune, motiv pentru care solicită sesizarea Curții Constituționale privind

ridicarea excepției de neconstituționalitate pentru a verifica constituționalitatea prevederilor art. 243 alin.(1) lit. a) și lit. c) al Codului Penal al RM, deasemeni solicită suspendarea examinării cauzei penale în privința inculpatului Chiril Lucinschi până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării în baza art. 7 alin. (3) CPP.

În cadrul ședinței de judecată, inculpatul Lucinschi Chiril a susținut cererea înaintată, de apărătorii săi și a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a 243 alin.(1) lit. a) și lit. c) al Codului Penal al RM, solicitând totodată și suspendarea examinării cauzei penale în privința sa până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării depuse.

Partea acuzării Eugeniu Rurac a solicitat respingerea cererii, deoarece în altă cauză penală de către judecătorul Vitalie Budeci a fost sesizat Curtea Constituțională pe aceleași temeuri, însă la moment nu există careva hotărâre a Curții .

Audiind opinia participanților la proces, studiind sesizarea depusă, materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată apreciază cererea avocaților ca fiind întemeiată parțial și care urmează a fi admisă în parte, reieșind din considerentele ce succed.

Conform dispoziției art. 7 alin. (3) din Codul de procedură penală, „dacă în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională”.

Potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. (4) alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, „rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale”.

Prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art.135 alin.(1) lit.a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării instanța de judecată remarcă:

-Norma procesual-penală (art. 243 alin. 1 lit. a) și lit. c) Cod penal al Republicii Moldova) vizată în sesizarea depusă de apărătorii Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât aceasta face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

-Excepția este ridicată de către apărătorii Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale inculpatului Lucinschi Chiril;

-Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorul nu a depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

Totodată, instanța de judecată reține că, prin cererea depusă, apărătorii au solicitat concomitent suspendarea examinării cauzei până la realizarea controlului constituționalității de către Curtea Constituțională, făcând referință la prevederile art.7 alin. (3) CPP.

În legătură cu această solicitare, instanța remarcă faptul că suspendarea procesului constă în încetarea temporară a actelor de procedură de către instanța de judecată din cauza unor împrejurări obiective, ce fac imposibilă desfășurarea mai departe a procesului și este imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea fi reluat.

În scopul organizării examinării cauzei penale într-un termen rezonabil, ținând cont de complexitatea cauzei, instanța de judecată a fixat mai multe date de ședință.

Instanța de judecată consideră că în cazul de față, nu este justificată suspendarea procesul penal, deoarece inculpatul se află în stare de arest la domiciliu.

Instanța de judecată în concluzia sa de a nu suspenda procesul penal, reține criteriile de determinare a termenului rezonabil, menționate în art.20 CPP al RM, inclusiv reiterate în jurisprudența Curții Europene, obligația instanței de judecată de a examina o cauză penală în care figurează inculpatul care se află în arest la domiciliu, cu celeritate.

Instanța de judecată dă asigurări că în caz de necesitate, la cererea Președintelui Curții Constituționale, dosarul penal nr.1-1354/2017 privind învinuirea lui Lucinschi Chiril, născut la 14.11.1970 în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art. 42 alin.(2), 243 alin.(3) lit.b), art.352¹ alin.(1), art.352¹ alin.(2) Cod Penal al Republicii Moldova, va fi transmis Înaltei Curți imediat.

Reieșind din cele expuse, instanța de judecată va dispune admiterea parțială a cererii avocaților care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale inculpatului Lucinschi Chiril privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 243 alin. 1 lit. a) și lit. c) Cod penal al Republicii Moldova, fără suspendarea examinării cauzei, și va dispune sesizarea Curții Constituționale cu privire la realizarea controlului constituționalității prevederilor art. 243 alin. 1 lit. a) și lit. c) Cod penal al Republicii Moldova, iar pe de altă parte va dispune respingerea cererii apărătorilor Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan cu privire la suspendarea examinării cauzei, ca fiind neîntemeiată.

Totodată, instanța de judecată va remite în adresa Curții Constituționale încheierea, sesizarea apărătorilor Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan, copia rechizitoriului și copia procesului-verbal al ședinței de judecată.

În contextul celor expuse, conducându-se de prevederile, art.art.7 alin.(3), 20, 342 Cod de procedură penală, instanța de judecată,–

dispune :

Se admite parțial cererea apărătorilor Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 243 alin. 1 lit. a) și lit. c) Cod penal al Republicii Moldova, și suspendarea examinării cauzei penal nr.1-1354/2017 privind învinuirea lui Lucinschi Chiril, născut la 14.11.1970 în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art. art. 42 alin.(2), 243 alin.(3) lit.b), art.352¹ alin.(1), art.352¹ alin.(2) Cod Penal al Republicii Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării controlului constituționalității prevederilor art. 243 alin. 1 lit. a) și lit. c) Cod Penal al RM , în partea în care prevăd că infracțiunea spălarea banilor prin convertire sau transferul bunurilor , dobândirea, deținerea bunurilor de către o persoană care știe ori trebuie să știe că acestea constituie venituri ilicite.

Se respinge cererea apărătorilor Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan cu privire la suspendarea examinării cauzei, ca fiind neîntemeiată.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea apărătorilor Ulianovschi Gheorghe și Corina Stratan, copia rechizitoriului și copia procesului-verbal al ședinței de judecată.

Încheierea separat nu este susceptibilă căilor de atac.

Președintele ședinței,
Judecător

Elena Cojocari
**COPIA CORESPUNDE
CU ORIGINALUL**
Judecător
Elena Cojocari

**Solicitanți: Gheorghe Ulianoschi și
Corina Stratan**

avocați, apărători ai inculpatului
Chiril Lucinschi, în baza art. 42
alin. (2), art. 243 alin. (3) lit.
b), art. 352¹ alin. (1) și art. 352¹
alin. (2) CP

*mandatele avocaților sunt
anexate la materialele cauzei
penale*

CERERE

**de sesizare a Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției
de neconstituționalitate a prevederilor:**

-art. 243 alin. (1) lit. a) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană implicată în comiterea infracțiunii principale de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni;

- art. 243 alin. (1) lit. c) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilegale.

I.NECESITATEA RIDICĂRII EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. În procedura instanței de judecată pentru judecare în primă instanță se află cauza penală a inculpatului Ch. Lucinschi învinuit în baza art. 42 alin. (2), art. 243 alin. (3) lit. b), art. 352¹ alin. (1) și art. 352¹ alin. (2) CP.

2. Inculpatul Ch. Lucinschi prin ordonanța de punere sub învinuire din 20 iulie 2017 și rechizitoriu se învinuiește în săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor în proporții deosebit de mari, prevăzută de art. 243 alin. (3), lit. b) CP pe două episoade-unul în sumă de 440100 USD și altul în sumă de 278242 Euro.

Conform art. 243 alin. (3) lit. b) CP constituie infracțiune de spălare a banilor acțiunile prevăzute la alin. (1) și (2) ale acestui articol, săvârșite în proporții deosebit de mari.

Dispozițiile art. 243 alin. (1) CP prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin:

a) convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care știe ori trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană, implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni;

c) dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care știe ori trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite.

Din aceste prevederi ale art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP direct rezultă că infracțiunea de spălare a banilor în modalitățile menționate poate fi săvârșită atât de către o persoană care știe cât și de o persoană care trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite.

Acțiunile inculpatului Ch. Lucinschi pe episodul spălării banilor în sumă de 278.242 Euro au fost calificate juridic în baza art. 243 alin. (3) lit. b) CP ca infracțiune de spălarea banilor, săvârșită prin convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană, implicată în infracțiunea principală de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni, adică prin acțiuni prevăzute de art. 243 alin. (1) lit. a), săvârșite în proporții deosebit de mari (vezi pag. 55 a rechizitoriului).

Cât privește acțiunile inculpatului Ch. Lucinschi pe episodul spălării banilor în sumă de 440.100 USD ele au fost calificate în baza art. 243 alin. (3) lit. b) CP, ca infracțiune de spălarea banilor săvârșită prin dobândirea, deținerea și utilizarea bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, adică prin acțiuni prevăzute la art. 243 alin. (1) lit. c) CP, săvârșite în proporții deosebit de mari (vezi pag. 54 a rechizitoriului).

3. Considerăm că prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor, săvârșită de către o persoană, care trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite sunt neconstituționale din motivul că ele nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

II. ARGUMENTELE PRIVIND NECONSTITUȚIONALITATEA PREVEDERILOR ART. 243 ALIN. (1) LIT. A) ȘI C) CP SUB ASPECTUL MENȚIONAT ÎN PCT. 3 A PREZENTEI CERERI.

4. Argumentăm aceste afirmații ale noastre prin următoarele elemente de fapt și de drept.

A. ÎN DREPT

5. Legislația pertinentă.

5.1. Prevederile relevante din Constituție:

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos...”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1).....

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

5.2. Conținutul acestor norme constituționale mai detaliat este dezvăluit de Curtea Constituțională în jurisprudența sa de interpretare a lor.

Astfel, Curtea Constituțională în hotărârea sa nr. 4 din 7 februarie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 424 alin. (2), 431 alin. (1) pct. 1¹)CPP și art. 362¹ CP a reținut că unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității, garantat de art. 1 alin. (3) din Constituție (vezi § 58 a hotărârii).

Preeminența dreptului în materie penală exprimă, printre altele, asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor (vezi § 60 a hotărârii).

Totodată, Curtea Constituțională în această hotărâre a menționat că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, legea penală constituie ansamblul de reguli juridice formulate într-o manieră clară, conchisă și precisă, conform garanțiilor calității legii ...prevăzute de art. 23 din Constituție. Or calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (vezi §§62-63 a hotărârii).

Sub acest aspect Curtea Constituțională s-a expus și în hotărârea nr. 21 din 22 iulie 2016 (vezi §§ 52-55 a hotărârii). Mai mult, în această hotărâre Curtea Constituțională a subliniat faptul că în jurisprudența sa și Curtea Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală. Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist (vezi §63 a acestei hotărâri a CC). Având în vedere specificul dreptului penal, Curtea Constituțională în această hotărâre a statuat că legiuitorului îi revine obligația să dea dovadă în actul de legiferare de exigențe sporite în respectarea principiului clarității și previzibilității legii. Or, persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (vezi § 67 și § 71 a hotărârii).

5.3. Prevederile relevante ale Legii nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative.

Articolul 3.

Trăsăturile și calitatea actului legislativ

„(1).....

(2) Actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei.....”

Articolul 4.

Principiile de bază ale legiferării

„(1).....

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent.....”.

B. ARGUMENTELE PRIVIND NECONSTITUȚIONALITATEA ART. 243 ALIN. (1) LIT.A) CP.

6.Considerăm că, prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin convertire sau transferul bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni, sunt neconstituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

Argumentăm aceste afirmații ale noastre prin următoarele elemente de fapt și de drept.

Dispozițiile art. 243 alin. (1) -(4) CP nu definesc noțiunea de „spălarea banilor” și nici cea de „venituri ilicite”.

Definițiile acestor noțiuni sunt date de către legiuitor în art. 3 a Legii nr. 190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului conform căruia acestea semnifică:

-spălarea banilor- acțiuni stabilite în Codul penal la art. 243, orientate spre atribuirea unui aspect legal sursei sau provenienței veniturilor ilicite ori spre tăinuirea originii sau apartenenței unor astfel de venituri;

-venituri ilicite- bunuri destinate, folosite sau rezultate direct sau indirect, din săvârșirea unei infracțiuni, orice beneficiu obținut din aceste bunuri, precum și bunuri convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunuri destinate, folosite sau rezultate din săvârșirea unei infracțiuni și din beneficiul obținut din aceste bunuri.

Din analiza prevederilor art. 243 CP și a noțiunilor de „spălare a banilor” și „venituri ilicite” definite de legiuitor în legea menționată supra se deduc următoarele semne care caracterizează elementele infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (1) lit. a) CP, și anume:

a) **obiectul juridic principal** (nemijlocit sau special) îl constituie relațiile sociale ce asigură circuitul legal al bunurilor ca parte componentă a economiei țării, care exclude legalizarea și punerea în circuitul legal a bunurilor ce constituie venituri ilicite;

b) **obiectul material** îl reprezintă bunurile ce constituie venituri ilicite. Bunurile, care nu constituie venituri ilicite, provenite din săvârșirea infracțiunii nu pot fi obiectul material al infracțiunii de spălare a banilor și, respectiv, exclud existența acestei infracțiuni;

c) **latura obiectivă** se caracterizează prin acțiunile de convertire sau transferare a bunurilor, ce constituie venituri ilicite.

Infracțiunea prevăzută de art. 243 alin. (1) lit. a) CP este formală și constă dintr-o stare de pericol ce se produce prin însăși săvârșirea acțiunilor de convertire sau transferare a bunurilor ce constituie venituri ilicite, provenite din infracțiunea principală, anterioară acestor acțiuni. De aceea legiuitorul prin săvârșirea acestor acțiuni a prezumat și survenirea urmărilor acestora - starea de pericol pentru circuitul legal al bunurilor din economia țării, care în această stare de pericol nu se poate desfășura normal.

d) **vinovăția ca semn obligatoriu al laturii subiective** se caracterizează prin atitudinea psihică intenționată a persoanei care știe sau prin atitudinea psihică neglijentă a persoanei care trebuia să știe că săvârșește acțiunile de convertire sau transferare a bunurilor ce constituie venituri ilicite provenite din infracțiunea principală, anterioară acțiunilor menționate, care prin însăși săvârșirea lor pun în pericol buna desfășurare a circuitului legal al bunurilor în economia țării.

Alt semn obligatoriu al laturii subiective îl constituie scopurile în care persoana convertește sau transferă bunurile despre care știe sau trebuia să știe că constituie venituri ilicite și anume: în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană, implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor infracțiuni.

Considerăm că latura subiectivă a infracțiunii de spălare a banilor prevăzută de art. 243 alin. (1) lit. a) CP săvârșită prin convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite și în scopurile indicate în această normă juridică-penală este legiferată într-o manieră neclară și imprecisă din motivul că ea nu întrunește condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal, prevăzută de art. 18 CP. O astfel de faptă conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție și încalcă în mod flagrant principiul vinovăției în dreptul penal garantat de art. 6 și art. 51 alin (2) CP.

Astfel, expresia „de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite” din textul art. 243 alin. (1) lit. a) CP semnifică o atitudine psihică neglijentă a persoanei și exprimă obligațiunea ei de a ști că convertește sau transferă bunuri ce constituie venituri ilicite. Altfel spus, atitudinea psihică a persoanei în această situație constă în aceea că persoana nu știe de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale de convertire sau transferare a bunurilor ce constituie venituri ilicite, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor lor prejudiciabile, deși trebuia (era obligată) să știe despre caracterul prejudiciabil al acestor acțiuni ale sale.

În opinia noastră legiferarea în art. 243 alin. (1) lit. a) CP a neglijenței, doar ca o obligațiune a persoanei de a ști că bunurile convertite sau transferate constituie venituri ilicite, nu corespund condițiilor neglijenței ca modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal stabilite în art. 18 CP. O astfel de faptă conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție și încalcă în mod flagrant principiul vinovăției în dreptul penal, garantat de art. 6 art. 51 alin (2) CP, reieșind din următoarele.

Curtea Constituțională în §7 a hotărârii nr. 15 din 06.05.1997 cu privire la interpretarea art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, referindu-se la dreptul constituțional a statuat că „o regulă, o normă constituțională nu poate fi contrară principiilor fundamentale ce guvernează sistemul de norme constituționale”.

Un astfel de principiu este legiferat și în dreptul penal.

Așa, conform art. 1 alin. (1) și (2) CP, Codul penal este unica lege penală a Republicii Moldova. Partea Generală a Codului penal cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, iar Partea Specială cuprinde norme de drept penal care incriminează faptele ca infracțiuni și prevăd pedepsele ce se aplică infractorilor.

Astfel, Partea Generală cuprinde norme generale și speciale cu caracter de principiu și asigură unitatea dreptului penal. De aceea nici o regulă sau normă din Partea Specială nu poate fi contrară normelor cu caracter de principiu din Partea Generală ce guvernează sistemul de norme a dreptului penal.

Dispozițiile art. 6 CP garantează principiul vinovăției în dreptul penal. Conform acestui principiu răspunderii penale și pedepsei penale poate fi supusă numai persoana, care a săvârșit un vinovăție, adică cu intenție sau din imprudență, o faptă prevăzută de legea penală.

Pentru a asigura respectarea acestui principiu în dreptul penal legiuitorul în art. 14 CP a statuat că constituie infracțiune doar fapta săvârșită cu vinovăție. De asemenea pentru a exclude răspunderea penală pentru fapte săvârșite fără vinovăție legiuitorul a legiferat expres formele de manifestare a vinovăției prin definirea noțiunilor de infracțiune săvârșită cu intenție în art. 17 CP, de infracțiune săvârșită din imprudență în art. 18 CP și de infracțiune săvârșită cu două forme de vinovăție în art. 19 CP. Săvârșirea unei fapte în lipsa uneia din aceste forme de manifestare a vinovăției, această faptă conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție și nu constituie infracțiune.

Cele menționate confirmă cu certitudine faptul că în dreptul penal al R.M. răspunderea penală este subordonată principiului vinovăției. Răspunderea penală pentru o faptă săvârșită fără vinovăție, denumită și răspunderea penală obiectivă, strictă, care există în legislațiile unor state, în Republica Moldova se exclude.

În art. 18 CP Parlamentul a legiferat imprudența ca formă de manifestare a vinovăției în două modalități: a) prin încrederea în sine exagerată și b) neglijență.

Conform art. 18 CP se consideră că infracțiunea a fost săvârșită din neglijență dacă persoana nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.

Din aceste prevederi ale art. 18 CP rezultă că legiuitorul a legiferat neglijența reieșind din două criterii, conform cărora persoana a) trebuia să prevadă urmările acțiunilor sau inacțiunilor sale prejudiciabile și b) putea să le prevadă.

În literatura de specialitate și în practica judiciară primul criteriu „trebuia să prevadă” este denumit criteriul obiectiv al neglijenței, iar al doilea criteriu „putea să prevadă” este denumit criteriul subiectiv al neglijenței.

Criteriul obiectiv al neglijenței- trebuia să prevadă, exprimă obligațiunea persoanei de a prevedea posibilitatea survenirii urmării prejudiciabile ale acțiunilor sale. Această obligațiune rezultă din diferite norme, reguli, instrucțiuni sau alte prevederi legale, care reglementează modul de desfășurarea a unor activități sau din anumite reguli de conviețuire socială bazate pe experiența de viață.

Obligațiunea de prevedere a urmării prejudiciabile „trebuia să prevadă” nu se deduce din capacitățile individuale, concrete ale persoanei, ci din capacitățile oricărei persoane, a omului obișnuit, care, activând în condițiile faptuitorului ar fi trebuit să prevadă urmarea prejudiciabilă a faptei sale.

De aceea, obligațiunea de a prevedea urmarea prejudiciabilă este o condiție obiectivă a neglijenței criminale definită în art. 18 CP și la stabilirea ei nu se iau în considerare particularitățile individuale ale persoanei concrete.

Criteriul subiectiv al neglijenței-putea să prevadă urmarea prejudiciabilă-exprimă posibilitatea persoanei concrete de a prevedea natura și dimensiunile urmării prejudiciabile.

Posibilitatea de prevedere „ putea să prevadă” este o condiție subiectivă a neglijenței criminale prevăzută de art. 18 CP și se stabilește în funcție de particularitățile individuale ale faptuitorului, pregătirea și experiența lui profesională sau de viață, circumstanțele concrete ale situației în fiecare caz în parte.

Definind noțiunea de neglijență criminală legiuitorul între condiția obiectivă, „trebuia să prevadă” și condiția subiectivă „putea să prevadă” a pus conjuncția „și”, ceea ce înseamnă că neglijența este considerată criminală în prezența ambelor condiții.

În lipsa cel puțin a uneia din aceste două condiții neglijența nu poate fi considerată criminală și persoana săvârșește fapta fără vinovăție.

Această concluzie a noastră se confirmă și prin dispozițiile art. 20 CP, conform cărora fapta se consideră săvârșită fără vinovăție dacă persoana care a comis-o nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile și, conform circumstanțelor cauzei, **nici nu trebuia sau nu putea să le prevadă.**

Contrar acestor prevederi ale art. 18 CP care stabilesc condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal, legiuitorul în art. 243 alin. (1) lit. a) CP a redus neglijența persoanei care trebuia să știe că ea convertește sau transferă bunuri ce constituie venituri ilicite doar la obligațiunea ei de a ști (trebuia să știe) că ea convertește sau transferă bunuri ce constituie venituri ilicite indiferent de faptul dacă această persoană putea sau nu putea să știe despre caracterul prejudiciabil al acestor acțiuni ale sale.

Prin urmare, prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) CP admit răspunderea penală a persoanei care trebuia să știe că ea convertește sau transferă bunuri ce constituie venituri ilicite și în cazul când această persoană nu putea să știe despre caracterul prejudiciabil al acestor acțiuni ale sale. Însă în acest caz fapta (acțiune sau inacțiune) conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție din motivul că persoana nu a putut să știe despre caracterul prejudiciabil al faptei (acțiunii sau inacțiunii) sale.

Întru confirmarea acestor afirmații ale noastre menționăm și următoarele.

Conform art. 96 alin. (1) pct. 1) CPP în cadrul urmăririi penale și judecării cauzei organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să dovedească faptele referitoare la elementele infracțiunii.

Prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) CP stabilesc neglijența persoanei ca semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii de spălare a banilor doar ca o obligațiune a ei de a ști (trebuia să știe) că bunurile convertite sau transferate de ea constituie venituri ilicite și conform art. 96 alin. (1) pct. 1) CPP organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să dovedească prin probe (fapte) doar această obligațiune a ei.

Lipsa în art. 243 alin. (1) lit. a) CP a condiției subiective a neglijenței că persoana nu numai trebuia ci și putea să știe că bunurile convertite sau transferate constituie venituri ilicite nu obligă organul de urmărire penală și instanța de judecată să dovedească prin probe și posibilitatea persoanei de a ști că ea convertește sau transferă bunuri, ce constituie venituri ilicite.

Respectiv, această persoană pentru a se apăra este nevoită să-și dovedească nevinovăția prin probecă ea nu a putut să știe că bunurile convertite sau transferate constituie venituri ilicite.

Însă acest fapt este contrar principiului prezumției nevinovăției în dreptul procesual penal garantat de art. 8 CPP, art. 21 din Constituție și art. 6§ 2 din Convenția E.D.O. conform cărora nimeni nu este obligat să-și dovedească nevinovăția. Persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i fa vi dovedită în modul prevăzut de legea procesual penală. Sarcina prezentării probelor învinuirii conform art. 26 alin. (3) CPP îi revine procurorului. Procurorul este obligat să prezinte probe privind vinovăția persoanei învinuite în săvârșirea infracțiunii, iar persoana este în drept să se apere împotriva învinuirii aduse lui de către procuror (vezi în acest sens și art. 24 alin(3) CPP care asigură principiul contradictorialității în dreptul procesual penal).

Mai mult, chiar dacă persoana va dovedi nevinovăția sa că ea nu putea să știe că bunurile convertite sau transferate constituie venituri ilicite, acest fapt nu va schimba situația ei. Or, nici organul de urmărire penală și nici instanța de judecată nu sunt în drept să modifice prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) CP și să stabilească că persoana nu numai trebuia ci și putea să știe că bunurile constituie venituri ilicite din motivul că adoptarea și modificarea legilor este o atribuție exclusivă a Parlamentului.

În acest sens Curtea Constituțională în § 76 a hotărârii nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția R.M. a statuat că „*în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității*”.

De aceea singurul instrument prin intermediul căreia persoana are posibilitatea de a reacționa pentru a se apăra împotriva art. 243 alin. (1) lit. a) CP în partea prevederilor analizate mai sus, este controlul de constituționalitate pe cale de excepție a acestei norme juridice penale din Codul penal.

Din aceste considerente susținem că legiferarea în art. 243 alin. (1) lit. a) CP a neglijenței persoanei care trebuia să știe că ea convertește sau transferă bunuri ce constituie venituri ilicite, doar ca o obligațiune a ei de a ști că ea convertește sau transferă bunuri ce constituie venituri ilicite, este formulată contrar art. 22 și art. 23 din Constituție într-o manieră neclară și imprecisă din motivul că ea nu întrunește condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal prevăzute în art. 18 CP. O astfel de faptă conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție și încalcă în mod flagrant principiul vinovăției în dreptul penal garantat de art. 6 și art. 51 alin (2) CP.

Plus la cele menționate, considerăm că este o confuzie, un nonsens juridic și legiferarea în art. 243 alin. (1) lit. a) CP a spălării banilor de către o persoană care trebuia să știe că bunurile convertite sau transferate de ea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană, implicată în comiterea infracțiunii principale de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni

Scopul ca proces psihic ia naștere în mintea persoanei conștient și apoi se realizează în exterior prin acțiuni sau inacțiuni săvârșite cu intenție ca formă de manifestare a vinovăției definită în art. 17 CP.

În cazul săvârșirii infracțiunii din neglijență sau fără vinovăție făptuitorul nu poate tinde spre realizarea unui scop, a unei finalități din simplu motiv că specificul neglijenței constă în lipsa conștientizării de către făptuitor a caracterului prejudiciabil al acțiunii sale și a prevederii posibilității survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă, iar în cazul infracțiunii fără vinovăție nici nu trebuia sau nu putea să le prevadă.

De aceea în circumstanțele săvârșirii infracțiunii de spălare a banilor, descrise în art. 243 alin. (1) lit. a) CP, dacă persoana trebuia să știe că bunurile convertite sau transferate constituie venituri ilicite, este firesc și logic că ea prin aceste acțiuni nu poate tinde spre realizarea vreunui

scop în general și, în special, a vreunui scop prevăzut în art. 243 alin. (1) lit. a) CP, deoarece în această situație de manifestare a psihicului omului prezența scopului în general se exclude.

Cele menționate confirmă cu certitudine faptul că art. 243 alin. (1) lit. a) CP în partea prevederilor analizate mai sus, creează o stare de incertitudine juridică în care nici o persoană nu ar putea să-și determine fără echivoc comportamentul, care ar avea caracter penal, chiar și cu ajutorul unui specialist, iar judecătorul se va afla în imposibilitate de a preciza elementele constitutive ale acestei infracțiuni, fără să le modifice în detrimentul acuzatului (vezi în acest sens §63 a hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 22.07.2016, menționată mai sus).

În baza acestor elemente de fapt și de drept susținem că prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni sunt neconstituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

C. ARGUMENTELE PRIVIND NECONSTITUȚIONALITATEA ART. 243 ALIN. (1) LIT. C) CP.

7. Considerăm că, prevederile art. 243 alin. (1) lit. c) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite sunt neconstituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

Argumentăm aceste afirmații ale noastre prin următoarele elemente de fapt și de drept.

Din analiza prevederilor art. 243 CP și a noțiunilor de „spălare a banilor” și „venituri ilicite” definite de legiuitor în art. 3 a Legii nr. 190 din 26.07.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, menționată în pct. 6 a prezentei cereri, se deduc următoarele semne care caracterizează elementele infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (1) lit. c) CP, și anume:

a) **obiectul juridic principal** (nemijlocit sau special) îl constituie relațiile sociale ce asigură circuitul legal al bunurilor, ca parte componentă a economiei țării și ca valoare socială ocrotită de legea penală, care exclude legalizarea și punerea în circuit a bunurilor ce constituie venituri ilicite, provenite din săvârșirea infracțiunii principale, anterioară spălării banilor;

b) **obiectul material** îl reprezintă bunurile ce constituie veniturile ilicite provenite din săvârșirea infracțiunii principale, anterioară spălării banilor. Bunurile care nu constituie venituri ilicite, provenite din săvârșirea unei infracțiuni nu pot constitui obiectul material al infracțiunii de spălare a banilor, și, respectiv, exclud existența acestei infracțiuni.

c) **latura obiectivă** se caracterizează prin acțiunile de dobândirea, deținere sau utilizare a bunurilor ce constituie venituri ilicite, provenite din infracțiunea principală, anterioară spălării banilor.

Infracțiunea prevăzută de art. 243 alin. (1) lit. c) CP este formală și constă dintr-o stare de pericol ce se produce prin însăși săvârșirea acțiunilor de dobândirea, deținere sau utilizare a bunurilor ce constituie venituri ilicite, provenite din infracțiunea principală, anterioară spălării banilor. De aceea legiuitorul prin săvârșirea însăși a acestor acțiuni a prezumat și survenirea urmărilor acestora-starea de pericol pentru circuitul legal al bunurilor din economia țării, care în această stare de pericol nu se poate desfășura normal.

d) **vinovăția ca semn obligatoriu al laturii subiective** se caracterizează prin atitudinea psihică intenționată a persoanei care știe sau prin atitudinea psihică neglijentă a persoanei care trebuia să știe că săvârșește acțiuni de dobândire, deținere sau utilizare a bunurilor ce constituie venituri ilicite provenite din infracțiunea principală, anterioară săvârșirii acestor acțiuni care, prin însăși săvârșirea lor pun în pericol buna desfășurare a circuitului legal al bunurilor din economia țării.

Prevederile art. 243 alin. (1) lit. c) CP nu prevăd ca semn obligatoriu al laturii subiective săvârșirea acțiunilor de dobândire, deținere sau utilizare a bunurilor, de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în anumite scopuri.

Considerăm că în art. 243 alin. (1) lit. c) CP neglijența persoanei, care trebuia să știe că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri, ce constituie venituri ilicite este legiferată într-o manieră neclară și imprecisă din motivul că ea nu întrunește condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal, prevăzute în art. 18 CP. O astfel de faptă conform art. 20 CP se consideră săvârșită fără vinovăție și încalcă în mod flagrant principiul vinovăției în dreptul penal garantat de art. 6 CP, reieșind din următoarele.

În pct. 6 a prezentei cereri am analizat prevederile art. 18 CP, care definesc noțiunea de infracțiune săvârșită din imprudență ca formă a vinovăției în dreptul penal, manifestată în două modalități: încrederea în sine exagerată sau neglijență.

Legiuitorul în art. 18 CP a legiferat neglijența ca modalitate de manifestare a vinovăției în formă de imprudență reieșind din două criterii conform cărora în cazul neglijenței persoana: a) trebuia să prevadă posibilitatea survenirii urmărilor prejudiciabile ale acțiunii sau inacțiunii sale (**criteriul obiectiv**) și b) putea să le prevadă (**criteriul subiectiv**).

Criteriul obiectiv al neglijenței „trebuia să prevadă” exprimă obligațiunea persoanei de a prevedea posibilitatea survenirii urmării prejudiciabile a acțiunii sau inacțiunii sale și constituie condiția obiectivă a neglijenței definite în art. 18 CP.

Criteriul subiectiv al neglijenței „putea să prevadă” exprimă posibilitatea persoanei concrete de a prevedea natura și dimensiunile urmării prejudiciabile ale acțiunii sau inacțiunii sale și constituie condiția subiectivă a neglijenței definite în art. 18 CP.

În lipsa uneia din aceste două condiții neglijența nu poate fi considerată ca modalitate a vinovăției în formă de imprudență în dreptul penal și persoana conform art. 20 CP săvârșește fapta fără vinovăție.

Contrar acestor prevederi ale art. 18 CP, care stabilesc condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență, legiuitorul în art. 243 alin. (1) lit. c) CP a redus neglijența persoanei care trebuia să știe că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri ce constituie venituri ilicite doar la obligațiunea ei de a ști că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri ce constituie venituri ilicite, indiferent de faptul dacă această persoană putea sau nu putea să știe despre caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale de dobândire, deținere sau utilizare a bunurilor ce constituie venituri ilicite.

Prin urmare prevederile art. 243 alin. (1) lit. c) CP admit răspunderea penală a persoanei, care trebuia să știe că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri ce constituie venituri ilicite și în cazul când această persoană nu putea să știe despre caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale de dobândire, deținere sau utilizare a bunurilor ce constituie venituri ilicite.

În acest caz, acțiunile persoanei care trebuia să știe că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri ce constituie venituri ilicite, conform art. 20 CP se consideră ca săvârșite fără vinovăție, din motivul că persoana nu a putut să știe despre caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale de dobândire, deținere sau utilizare a bunurilor ce constituie venituri ilicite.

Întru confirmarea acestor afirmații ale noastre menționăm și următoarele.

Conform art. 96 alin. (1) pct. 1) CPP, în cadrul urmăririi penale și judecării cauzei organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să dovedească faptele referitoare la elementele infracțiunii.

Prevederile art. 243 alin. (1) lit. c) CP stabilesc neglijența persoanei ca semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii de spălare a banilor, doar ca o obligațiune a ei de a ști (trebuia să știe) că bunurile dobândite, deținute sau utilizate de ea constituie venituri ilicite și conform art. 96 alin. (1) pct. 1) CPP organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să dovedească prin probe doar existența acestei obligații a ei.

Lipsa în prevederile art. 243 alin. (1) lit. c) CP a condiției subiective a neglijenței că persoana nu numai trebuia ci și putea să știe, nu obligă organul de urmărire penală și instanța de judecată să dovedească prin probe posibilitatea persoanei de a ști (putea să știe) că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri ce constituie venituri ilicite.

Respectiv, această persoană pentru a se apăra este nevoită să-și dovedească nevinovăția prin probe că ea nu a putut să știe că bunurile dobândite, deținute sau utilizate constituie venituri ilicite. Însă acest fapt este contrar principiului nevinovăției în dreptul procesual penal garantat de art. 8 CPP, art. 21 din Constituție și art. 6§ 2 din Convenția E.D.O. conform cărora nimeni nu este obligat să-și dovedească nevinovăția. Persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i fa vi dovedită în modul prevăzut de legea procesual penală. Sarcina prezentării probelor învinuirii conform art. 26 alin. (3) CPP îi revine

procurorului. Procurorul este obligat să prezinte probe privind vinovăția persoanei învinuite în săvârșirea infracțiunii, iar persoana este în drept să se apere și să conteste învinuirea adusă lui de către procuror (vezi în acest sens și art. 24 alin. (3) CPP care asigură principiul contradictorialității în dreptul procesual penal).

Mai mult, chiar dacă persoana va dovedi nevinovăția sa că ea nu putea să știe că bunurile dobândite, deținute sau utilizate constituie venituri ilicite, acest fapt nu va schimba situația ei. Or, nici organul de urmărire penală și nici o instanță de judecată nu sunt în drept să modifice prevederile art. 243 alin. (1) lit. C) CP și să stabilească că persoana nu numai trebuia ci și putea să știe că bunurile constituie venituri ilicite din motivul că adoptarea și modificarea legilor este o atribuție exclusivă a Parlamentului.

În acest sens Curtea Constituțională în § 76 a hotărârii nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit.a) și g) din Constituția R.M. a statuat că „*în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității*”.

De aceea singurul instrument prin intermediul căreia persoana are posibilitatea de a reacționa pentru a se apăra împotriva art. 243 alin. (1) lit. c) CP, în partea prevederilor analizate mai sus, este controlul de constituționalitate pe cale de excepție a acestei norme juridice penale din Codul penal.

Cele menționate confirmă cu certitudine faptul că în art. 243 alin. (1) lit. c) CP neglijența ca o modalitate de manifestare a vinovăției a persoanei care trebuia să știe că ea dobândește, deține sau utilizează bunuri ce constituie venituri ilicite este legiferată într-o manieră neclară și imprecisă din motivul că ea nu întrunește condițiile în care neglijența constituie o modalitate a vinovăției în formă de imprudență prevăzute de art. 18 CP. Această faptă conform art. 20 din CP se consideră săvârșită fără vinovăție și încalcă în mod flagrant principiul vinovăției în drept penal, garantate de art. 6 și art. 51 CP.

În această situație nici o persoană nu ar putea să-și determine fără echivoc comportamentul, care ar avea caracter penal conform art. 243 alin. (1) lit. c) CP, în partea prevederilor analizate, chiar și cu ajutorul unui specialist, iar judecătorul se va afla în imposibilitate de a preciza elementele constitutive ale acestei infracțiuni, fără să le modifice în detrimentul acuzatului (vezi în acest sens §63 a hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 22.07.2016, menționată mai sus).

În baza acestor elemente de fapt și de drept susținem că prevederile art. 243 alin. (1) lit. c) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, sunt neconstituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

D)ALTE ASPECTE ALE NECONSTITUȚIONALITĂȚII ART. 243 ALIN. (1) LIT. A) ȘI C) CP

8. Considerăm că prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor de către o persoană care trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție și din următoarele considerente.

Prin Legea nr. 914 din 15.03.2002 Parlamentul R.M. a ratificat Convenția privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii, întocmită la Strasbourg la 8 noiembrie 1990, semnată de Republica Moldova la 5 iunie 1997.

În art. 6 alin. (1) al Convenției este prevăzută obligațiunea statelor părți de a adopta măsuri legislative și măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi caracter de infracțiune conform dreptului său intern, faptelor de spălare a banilor descrise în alineatul (1) art. 6 al Convenției, atunci când ele sunt comise cu intenție.

Convenția de asemenea în art. 6 alin. (3) lit. a) recomandă statelor părți să adopte măsuri pe care le consideră necesare pentru a conferi, în baza dreptului său intern, caracterul de infracțiune faptelor de spălare a banilor prevăzute în alin. (1) art. 6 al Convenției, când autorul „trebuie să prezume că bunul constituie un produs al infracțiunii”.

Tot în acest sens, s-a stipulat și în **Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului, adoptată la Varșovia la 16.05.2005, ratificată prin Legea Republicii Moldova Nr. 165 din 13.07.2007, în care în art. 9 alin. 1) și alin. 3) a prevăzut:** *“Fiecare parte poate adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi, în baza dreptului său intern, caracterul de infracțiune tuturor sau unora dintre faptele prevăzute la paragraful 1, în unul sau în ambele cazuri prezentate mai jos, când infractorul: a) a suspectat faptul că bunurile reprezentau produse; b) trebuia să presupună că bunurile constituiau produse.”*

Codul penal al R.M. în redacția inițială din 18 aprilie 2002 în vigoare de la 12.06.2003 a incriminat spălarea banilor în art. 243 ca infracțiune săvârșită de o persoană care știe că bunurile provin din activitate infracțională, adică săvârșită cu intenție.

Ulterior prin Legea nr. 243-XVI din 16.11.2007 art. 243 CP a fost modificat și în alin. (1) lit. a), b) și c) al acestui articol au fost incriminate ca infracțiune de spălare a banilor faptele prevăzute în art. 6 alin. (1) lit. a), b) și c) și art. 6 alin. (3) lit. a) din Convenția din 1990 și art. 9 alin. 1) și 3) din Convenția din 2005 ca săvârșite de către o persoană care știa sau trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite.

Prevederile art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) CP în această redacție sunt în vigoare până în prezent.

Astfel, spălarea banilor ca infracțiune săvârșită în modalitățile prevăzute de art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP de către o persoană care trebuia să știe că bunurile spălate constituie venituri ilicite a fost incriminată prin implementarea în dreptul penal al R.M. a faptelor de spălare a banilor prevăzute în art. 6 alin. (1) lit. a) și c) și alin. (3) lit. a) din Convenția privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii din 8 noiembrie 1990, ratificată de către R.M. prin Legea nr. 914 din 15.03.2002, precum și prevederilor art. 9 alin. 3) ale Convenției din 2005.

În pct. 6 și 7 al prezentei cereri am demonstrat că faptele legiferați în art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP ca infracțiune de spălare a banilor săvârșite de către o persoană care trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite conform art.20 CP se consideră fapte săvârșite fără vinovăție, ele nu întrunesc trăsăturile infracțiunii prevăzute de art. 14 alin. (1) CP și sunt contrare principiului vinovăției garantat de art. 6 și art. 51 alin. (2) CP.

În legătură cu aceste constatări, menționăm faptul că legislațiile penale ale unor state, printre care și din Uniunea Europeană, prevăd ca infracțiuni unele fapte săvârșite fără vinovăție și răspunderea penală pentru ele, denumită răspundere penală strictă sau obiectivă (vezi de exemplu: *Drept penal european. O abordare integrativă/ Andre Klip, edit. Cartier, Chișinău 2014, pag. 199-205; Правовая система США/ Уильям Бернам, изд. РИО «Новая юстиция», Москва, 2007, pg. 858-866; art. 15 din Codul penal a statului NEW York, SUA și §§ 2901.21-2901.22 din Codul penal a statului Ohio, SUA extrasele se anexează la prezenta cerere).*

În perspectivă, nu suntem împotriva incriminării și în dreptul penal al R.M. ca infracțiuni a unor fapte săvârșite fără vinovăție și stabilirii răspunderii penale pentru ele.

Însă considerăm că implementarea în art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP din Convențiile menționate a infracțiunii de spălare a banilor ca săvârșită fără vinovăție de către o persoană care trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite a fost făcută cu încălcarea principiilor de implementare a normelor de drept internațional în dreptul intern al R.M. prevăzute de art. 4 din Constituție și alte legi ale R.M.

Astfel, conform art. 4 alin. (1) din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și celelalte tratate la care R.M. este parte.

Curtea Constituțională în hotărârea nr. 55 din 14.10.1999 privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția R.M. a statuat că prin sintagma „celelalte tratate la care R.M. este parte” din art. 4 alin. (1) din Constituție se subînțeleg tratatele internaționale ratificate de către R.M., inclusiv tratatele internaționale la care R.M. a aderat. Noțiunea de tratat este generală și cuprinde toate genurile de acorduri internaționale-tratat, acord, pact, convenție, declarație, comunicat, protocol ș.a. Indiferent de denumirea lor, actele respective au aceeași putere juridică obligatorie.

În dreptul internațional public după formele de implementare a normelor tratatelor internaționale în dreptul național ele se clasifică în tratate (norme) cu aplicabilitate directă și tratate fără aplicabilitate directă (în acest sens vezi de exemplu: *Drept internațional public/ A. Burian, O. Balan, E. Serbenco, Chișinău: CEP USM, 2005, pag. 115-120, extrasul se anexează*).

Conceptul tratatelor (normelor) internaționale cu aplicabilitate directă și, respectiv fără aplicabilitate directă este legiferat și în legislația R.M.

Astfel, conform art. 20 a Legii nr. 595 din 24.09.1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, dispozițiile tratatelor internaționale care după modul formulării, sunt susceptibile de a se aplica în raporturile de drept fără adoptarea de acte normative speciale, au caracter executoriu și sunt direct aplicabile în sistemul juridic și sistemul judiciar al Republicii Moldova. Pentru realizarea celorlalte dispoziții ale tratatelor, se adoptă acte normative corespunzătoare.

Art. 6 alin. (1) și (3) al Convenției 8 noiembrie 1990 și art. 9 alin. 1) și 3) din Convenția din 16 mai 2005 sunt norme de drept internațional fără aplicabilitate directă în dreptul național, deoarece pentru a fi aplicată necesită concretizarea conținutului ei de către statul respectiv prin adoptarea de acte legislative speciale.

Acest fapt este expres prevăzut chiar în art. 6 alin. (1) și (3) din Convenția din 1990 și art. 9 alin. 1) și alin. 3) al Convenției din 2005, conform căroră:

- statele părți sunt obligate să adopte măsuri legislative pentru a conferi caracter de infracțiune faptelor de spălare a banilor, descrise în această normă juridică internațională și să stabilească pedeapsa pentru săvârșirea lor;
- deși în însăși art. 6 alin. (1) și (3) și art. 9 alin. 1) și 3) din Convențiile menționate este vorba despre persoane (autori) această normă juridică internațională nu poate fi aplicată persoanei până când faptele indicate în ea nu au fost incriminate prin lege de către statul respectiv în dreptul intern al său;
- incriminarea spălării banilor ca infracțiune trebuie să fie „conform dreptului său intern”.

Această din urmă condiție pentru implementarea art. 6 alin. (1) și (3) din Convenția din 1990 și art. 9) alin. 1) și alin. 3) din Convenția din 2005 în dreptul penal al R.M. **impune autorităților statului obligațiunea că legea de incriminare a faptelor prevăzute în art. 6 alin. (1) și (3) și art. 9) alin. 1) și 3) din Convențiile sus menționate să fie compatibilă și în concordanță cu cadrul juridic existent în R.M.**

Aceste cerințe ale Convențiilor referitoare la condițiile incriminării faptelor din art. 6 alin. (1) și (3) și art. 9 alin. 1) și 3) ale Convențiilor menționate în dreptul național sunt prevăzute și în legislația R.M.

Astfel, conform art. 2 alin. (3) a Legii nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, tratatele internaționale, precum și legile prin care R.M. devine parte la un act internațional sunt supuse unei proceduri speciale de inițiere, elaborare, adoptare, intrare în vigoare sau denunțare conform Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Potrivit art. 7 alin. (3) a Legii nr. 595 din 24.09.1999 privind tratatele internaționale ale R.M., la inițierea negocierilor în vederea încheierii unui tratat internațional, Ministerul Justiției prezintă avizul privind compatibilitatea proiectului tratatului internațional cu prevederile Constituției R.M. și cu legislația națională.

Dacă tratatul internațional prezentat Parlamentului R.M. spre examinare implică adoptarea unor legi noi sau modificarea legilor în vigoare, proiectul legii privind ratificarea, acceptarea, aprobarea sau aderarea la tratatul internațional și proiectele legilor privind modificările în legislație se prezintă concomitent (vezi art. 11 alin. (2) al acestei legi).

Conform art. 4 alin. (2) al Legii nr. 780 din 27.12.2001 proiectele acestor legi trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent în R.M.

În acest sens și Curtea Constituțională în hotărârea nr. 55 din 14.10.1999 privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția R.M. a statuat că „.....autoritățile abilitate cu negocierea și încheierea tratatelor internaționale stabilesc la etapa preliminară dacă legile interne concordă cu prevederile tratatelor internaționale. Legiuitorul la rândul său, de asemenea are obligația de a verifica concordanța dispozițiilor proiectelor de lege cu normele tratatelor internaționale. În cazul în care se depistează o neconcordanță între legislația internă și normele internaționale, legislația internă urmează să fie supusă revizuirii”.

Contrar acestor principii de implementare a normelor de drept internațional în dreptul intern al R.M., Parlamentul prin Legea nr. 243-XVI din 16.11.2007 a modificat art. 243 CP și a implementat fapta prevăzută în art. 6 alin. (3) lit. a) din Convenția din 8 noiembrie 1999 și art. 9 alin. 1) și 3) din Convenția din 16 mai 2005, menționate mai sus în dreptul penal al R.M. prin incriminarea ei în art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP ca infracțiune de spălare a banilor săvârșită fără vinovăție de către o persoană care trebuia să știe că bunurile constituie venituri ilicite, fără a verifica compatibilitatea art. 6 alin. (3) lit. a) din Convenția din 1990 și art. 9 alin. 1) și 3) din Convenția din 16 mai 2005 cu legea penală și cu cadru juridic existent în R.M.

Acest fapt, în lipsa conceptului de infracțiune săvârșită fără vinovăție și a reglementării juridico-penale a răspunderii penale pentru ea în dreptul penal al R.M., a avut ca rezultat incriminarea în art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP a unei infracțiuni săvârșite fără vinovăție care este contrară principiului vinovăției prevăzut de art. 6 și art. 51 alin. (2) CP și exclude răspunderea penală pentru ea (vezi mai detaliat argumentele expuse la pag. 6 a prezentei cereri).

În plus, nu numai reglementarea juridico-penală a răspunderii penale din CP ci și reglementarea juridică a procesului penal de tragere la răspundere penală a persoanei se bazează în exclusivitate pe principiul vinovăției în dreptul penal (vezi mai detaliat argumentele expuse la pag. 8 a prezentei cereri, precum și art. 1 alin. (2), art. 8, art. 296 alin. (2), art. 385 alin. (1) pct. 4), art. 389 alin. (1) CPP etc.)

Astfel și din aceste motive considerăm că 243 alin. (1) lit. a) și c) CP în partea prevederilor analizate mai sus creează o stare de incertitudine juridică în care nici o persoană nu ar putea

să-și determine fără echivoc comportamentul, care ar avea caracter penal, chiar și cu ajutorul unui specialist, iar judecătorul se va afla în imposibilitate de a preciza elementele constitutive ale acestei infracțiuni și de a atrage la răspundere penală persoana pentru această infracțiune fără a încălca principiile legalității și vinovăției în dreptul penal și în dreptul procesual-penal al R.M.

Respectiv, și susținem că prevederile art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP în partea prevederilor analizate mai sus nu sunt constituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

9. În fine menționăm și faptul că din motivele indicate în pct. 6-8 a prezentei cereri și prevederile art. 243 alin. (1) lit. b) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor prin tănuirea sau deghizarea naturii, originii, amplasării, dispunerii, transmiterii, deplasării proprietății reale a bunurilor ori a drepturilor aferente de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite trezesc bănuieli serioase în constituționalitatea lor. Însă luând în vedere faptul că părțile la proces sunt în drept să ceară sesizarea Curții Constituționale doar în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legii ce urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței, ne abținem să ne expunem asupra constituționalității acestor prevederi ale art. 243 alin. (1) lit. b) CP.

III HOTĂRÂREA SOLICITATĂ

10. Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție a hotărât că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legii ce urmează a fi aplicată la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său instanța de judecată este obligată la cererea părților sau din oficiu să sesizeze Curtea Constituțională.

Curtea Constituțională în pct. 3 al hotărârii nr. 7 din 13.02.2001 „Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală”, de asemenea a statuat că, *„având în vedere dispozițiile art. 31 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept”* (vezi hotărârea publicată în M.O. nr. 19-20/6 din 22.02.2001).

Până în prezent nu este o hotărâre a Curții Constituționale, având ca obiect examinarea dispozițiilor art. 243 Cod penal și a practicii de aplicare a lor sub aspectele expuse în prezenta cerere.

Inculpatul Ch. Lucinschi se învinuiește în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (3) lit. b) CP pentru acțiuni prevăzute în art. 243 alin. (1) lit. a) și c) CP săvârșite în proporții deosebit de mari și urmează de a fi aplicate de către instanța de judecată la soluționarea cauzei penale a lui.

Codul penal este legea penală a R.M. și art. 243 din el intră în categoria actelor cuprinse în art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

22

Mandatele avocaților inculpatului Ch.Lucinschi sunt anexate la materialele cauzei penale.

Astfel, condițiile de formă pentru sesizarea Curții Constituționale în cauză sunt întrunite.

11. Din aceste motive, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție și conform hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția R.M.,-

CEREM:

1. Admiterea prezentei cereri.

2. De a sesiza Curtea Constituțională privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pentru a verifica constituționalitatea prevederilor:

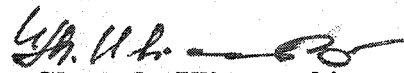
-art. 243 alin.(1) lit. a) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor prin convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni, care în opinia noastră sunt neconstituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție;

-art. 243 alin. (1) lit. c) CP în partea în care ele prevăd ca infracțiune spălarea banilor săvârșită prin dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care trebuia să știe că acestea constituie venituri ilicite, care în opinia noastră sunt neconstituționale din motivul că nu corespund garanțiilor calității legii penale prevăzute de art. 22 și art. 23 din Constituție.

3. În baza art. 7 alin. (3) CPP de suspendat examinarea cauzei penale în privința inculpatului Chiril Lucinschi până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării.

Anexă: extrasele menționate în textul cererii

Cu respect,

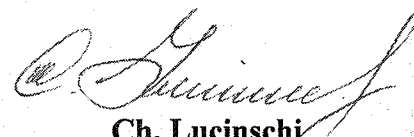

Gheorghe Ulianoschi,

avocat, apărător al inculpatului Ch. Lucinschi

Corina Stratan,

avocat, apărător al inculpatului Ch. Lucinschi

Sunt de acord cu prezenta cerere și o susțin integral

Ch. Lucinschi
inculpat